

Fənn sillabusu

İxtisas: 050406 - "Maliyyə"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

**I.Fənn haqqında məlumat:**

Fənnin adı: S/f Maliyyə hesabatlılığı : (Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin 04 sentyabr 2024- cü il 3-29/3-2-575/2024 sayılı əmri ilə qrif verilmişdir).

Kodu: IPFS-B09

Tədris ili: IV (2025/2026) Semestr: I

Tədris yükü: Cəmi auditoriya saati: 14 saat (10 saat müəhazirə, 4 saat saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya №:

Saat:

**II. Müəllim haqqında məlumat:**

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Tağızadə Səriyyə Cəfər qızı, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: I-V günlər

E-mail ünvanı: sariyyatagizade@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

**III.Tövsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:**

**Əsas ədəbiyyat**

1. Səbzəliyev S. Maliyyə hesabatı. Dərs vəsaiti. Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı – 2018. - 312 səh.

2. Q.Ə. Abbasov "Mühasibat uçotu". Dərslik. Bakı, "İqtisad Universiteti" nəşriyyatı, 2015

**Əlavə ədəbiyyat:**

3. "Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu Bakı 2004

4. Kommersiya təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartlarının Konseptual əsasları, Bakı 2010.

5. Q. Rzaev "Beynəlxalq mühasibat uçotu standartları və maliyyə hesabatı", Dərs vəsaiti, Bakı 2004.

6. David Aleksander, Anne Britton, Ann Yorissen Maliyyə hesabatının beynəlxalq standartları: nəzəriyyədən praktikaya /rus dilindən tərcümə. Bakı, "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2010.

**IV. Prerekvizitlər:** Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

**V. Korekvizitlər:** Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

**VI. Fənnin təsviri və məqsədi:** Ölkəmizdə iqtisadi inkişafın müasir dövründə müəssisə və təşkilatların idarə edilməsində mühasibat uçotu və maliyyə hesabatının rolu get-gedə artmaqdadır. Mühasibat uçotu və maliyyə hesabatı sahəsində beynəlxalq standartların ölkəmizdə tətbiq olunması və onların əsasında Azərbaycan iqtisadiyyatının özəlliklərinə uyğunlaşdırılmış milli standartların yaradılması ölkə iqtisadiyyatının dünyanın inkişaf etmiş iqtisadi qurumlarına müvəffəqiyyətlə və əlverişli şəkildə integrasiyasına və yüksələn tempə inkişaf etdirilməsinə hesablanmışdır. Bununla əlaqədar olaraq, son onillikdə mühasibat uçotu və maliyyə hesabatının bir çox məsələlərində ciddi dəyişikliklər meydana gəlmişdir. Demək olar ki, mühasibat uçotu və maliyyə hesabatı nəzəri və praktiki cəhətdən dəyişikliyə uğramış və müasir bazar iqtisadiyyatının tələblərinə tamamilə uyğun olan yeni iqtisadi əsaslar üzərində formalaşdırılmışdır. Bütün bunlar "050409-Mühasibat" ixtisası üzrə mütəxəssis hazırlığında mühasibat-maliyyə hesabatının dərinlən öyrənilməsi zərurətini şərtləndirmişdir.

Maliyyə hesabatı müəssisənin mühasibat uçotu prosesinin son məhsulu və uçot informasiyalarının işlənməsinin son mərhələsidir. Maliyyə hesabatında müəssisənin kənar istifadəçilər üçün təqdim etdiyi standart informasiyalar əks olunur. Ona görə də mühasibat uçotunun tələbələrə öyrədilməsi prosesində maliyyə hesabatı özünəməxsus şəkildə mühüm yer tutur. Bunları nəzərə alaraq, "050409-Mühasibat" ixtisası üzrə bakalavr ali təhsilinin dövlət standartında "Maliyyə hesabatlılığı" fənninin ayrıca fənn kimi tədris olunması nəzərdə tutulmuşdur.

Fənnin əsas məqsəd və vəzifələri aşağıdakılardan ibarətdir:

- Maliyyə hesabatı haqqında biliklər əldə etmək və bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı bilmək;
- Maliyyə hesabatının beynəlxalq və milli standartlarını öyrənmək və onların qarşılıqlı əlaqələri haqqında bilik əldə etmək;
- dövlət maliyyəsinin formalaşması problemləri açıqlamaq;
- Mühasibat balansını öyrənmək, Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada balansların quruluş sxemləri haqqında biliklərə yiyələnmək, Mənfəət və zərər haqqında hesabat, Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat, Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatları nəzəri cəhətdən bilmək;
- Birləşdirilmiş (konsolid edilmiş) maliyyə hesabatları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- "Təşkilatların birgə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatları ilə bağlı biliklərə yiyələnmək;
- Hiperinflasiya şəraitində maliyyə hesabatları ilə bağlı biliklərə yiyələnmək;

- Əməliyyat seqmentləri üzrə hesabat ilə bağlı biliklərə yiyələnmək və s.

**VII. Davamiyyətə verilən tələblər:** Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

**VIII. Qiymətləndirmə:** Tələbələr biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal - suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

| № | Bal               | Qiymət       |        |
|---|-------------------|--------------|--------|
|   |                   | Sözlə        | Hərflə |
| 1 | 91 - 100          | Əla          | A      |
| 2 | 81-90             | Çox yaxşı    | B      |
| 3 | 71-80             | Yaxşı        | C      |
| 4 | 61-70             | Kafi         | D      |
| 5 | 51-60             | Qənaətbəxş   | E      |
| 6 | 50 və ondan aşağı | Qeyri - kafi | F      |

**IX. Davranış qaydalarının pozulması:** Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

**X. Təqvim mövzu planı:** Cəmi: 14 saat. Mühazirə - 10 saat, seminar-4 saat

| № | Keçirilən <u>mühazirə</u> , <u>seminar</u> , məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Mühazirə |       | Seminar |       |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-------|---------|-------|
|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Saat     | Tarix | Saat    | Tarix |
| 1 | 2                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 3        | 4     | 5       | 6     |
| 1 | Mühazirə<br><b>Fənnə giriş. Maliyyə hesabatının beynəlxalq və milli standartları, onların qarşılıqlı əlaqələri</b><br>Plan:<br>1. Maliyyə hesabatı haqqında anlayış və bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı<br>2. Azərbaycanda və dünya praktikasında maliyyə hesabatının normativ tənzimlənməsi<br>3. Maliyyə hesabatının tərkibi<br>4. Maliyyə hesabatından istifadə edənlər<br>5. Maliyyə hesabatlarının harmonizasiyası və standartlaşdırılmasının zəruriliyi<br>6. Maliyyə hesabatının mahiyyəti<br>7. İllik maliyyə hesabatının konseptual əsasları<br>8. Maliyyə hesabatının keyfiyyət xüsusiyyətləri<br>9. Maliyyə hesabatının təqdim olunduğu ünvanlar və müddətlər<br>10. Inventarlaşma maliyyə hesabatının etibarlılığını təmin edən üsullardan biri kimi<br>Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3;4;] | 2        |       |         |       |
| 2 | <b>Mühasibat balansı. Mənfəət və zərər haqqında hesabat</b><br>Plan:<br>1. Mühasibat balansının mahiyyəti və əhəmiyyəti<br>2. Balansın daxili qarşılıqlı əlaqəsi<br>3. Mühasibat balansının növləri və formaları<br>4. Mühasibat balansının maddələrinin qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri<br>5. Bazar iqtisadiyyatında mənfəət və zərərlər haqqında hesabatın əhəmiyyəti və məqsədli istiqaməti                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 2        |       | 2       |       |

|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |    |  |   |  |
|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|--|---|--|
|   | 6. Mənfəət və zərərər haqqında hesabatın qurulması prinsipləri<br>7. Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada mənfəət və zərərər haqqında hesabatın qurulması sxemləri<br>Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |    |  |   |  |
| 3 | <b>Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat</b><br><br>Plan:<br>1. "Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat" üzrə kommersiya təşkilatları üçün 2Nə-li MMUS-un ümumi müddəaları və hesabatda istifadə edilən əsas anlayışlar<br>2. Kapitalın komponentləri, tanınması və qiymətləndirilməsi<br>3. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təyinatı və məqsədləri<br>4. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın qurulmasının məntiqi ardıcılığı<br>5. Pul vəsaitlərinin axını və onların təsnifatı<br>6. Əməliyyat fəaliyyətindən alınan pul vəsaitlərinin hərəkətinin hesablanması metodları<br>Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]                                                                                                                                                                                               | 2  |  |   |  |
| 4 | <b>Uçot siyasəti, uçot qiymətlərində dəyişikliklər. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları. Təşkilatların birgə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatı</b><br><br>Plan:<br>1. Uçot siyasəti, onun təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahələri<br>2. Uçot siyasətində dəyişikliklər<br>3. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahəsi<br>4. Konsolidə edilmiş hesabatın qarşısında duran vəzifələr və onun tərtibi texnikası<br>5. "Təşkilatların birgə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatları üzrə" 21Nə-li MMUS-ın təyinatı, məqsədi və tətbiq sahəsi<br>6. Birgə fəaliyyətin formaları<br>Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6]                                                                                                                                                                                     | 2  |  |   |  |
| 5 | <b>Aralıq maliyyə hesabatları. Hiperinflasiya şəraitində maliyyə hesabatları. Əməliyyat seqmentləri üzrə hesabat</b><br><br>Plan:<br>1. "Aralıq maliyyə hesabatları üzrə" Kommersiya təşkilatları üçün 29Nə-li Milli Mühəsibat Uçotu Standartının təyinatı, məqsədləri və tətbiqi sahəsi<br>2. Aralıq maliyyə hesabatlarının tərkibi<br>3. Aralıq maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üçün tələb olunan dövrlər<br>4. "Hiperinflasiya şəraitində maliyyə hesabatları üzrə" 30Nə-li Milli Mühəsibat Uçotu Standartının tətbiq olunduğu sfera<br>5. İlk dəfə əsaslanan maliyyə hesabatları<br>6. "Əməliyyat seqmentləri üzrə" 34Nə-li Kommersiya təşkilatları üçün Milli Mühəsibat Uçotu Standartı, onun məqsədi və təyinatı<br>7. Əməliyyat seqmentləri müəssisələrin komponenti kimi<br>8. Hesabat seqmentləri üzrə informasiyaların açıqlanması<br>Mənbə: [Mühazirə materialları, 1; 2; 3; 4; 5; 6] | 2  |  | 2 |  |
| X | Cəmi:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 10 |  | 4 |  |

#### XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Maliyyə hesabatı haqqında biliklər əldə etməli və bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı bilməli;
- Maliyyə hesabatının beynəlxalq və milli standartlarını öyrənməli və onların qarşılıqlı əlaqələri haqqında bilik əldə etməli;
- Mühəsibat balansı haqqında biliklər əldə etməli, Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada balansların quruluş sxemləri haqqında biliklərə yiyələnməli, Mənfəət və zərər haqqında hesabat, Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat, Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatları nəzri cəhətdən öyrənməli;
- Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatları haqqında biliklərə yiyələnməli;
- "Təşkilatların birgə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatları ilə bağlı biliklərə yiyələnməli;
- Hiperinflasiya şəraitində maliyyə hesabatları ilə bağlı biliklərə yiyələnməli;
- Əməliyyat seqmentləri üzrə hesabat ilə bağlı biliklərə yiyələnməli və s.

#### XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı müəyyən etmək, Azərbaycanda və dünya praktikasında maliyyə hesabatının normativ tənzimlənməsini mənimsəmək
- Maliyyə hesabatının tərkibini və maliyyə hesabatından istifadə edənlərin fəaliyyətini öyrənmək
- Maliyyə hesabatının keyfiyyət xüsusiyyətlərini, təqdim olunduğu ünvanlar və müddətləri və maliyyə hesabatı formalarında düzəlişlərin aparılması qaydalarını mənimsəmək
- Mühəsibat balansının maddələrinin qiymətləndirilməsi xüsusiyyətlərini, Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada balansların quruluş sxemlərini öyrənmək

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təyinatı və məqsədlərini, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın qurulmasının məntiqi ardıcılığını mənimsəmək  
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatı, kapitalın komponentlərini, tanınmasını və qiymətləndirilməsini öyrənmək

### XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

#### XIV. Kollektiv sualları

1. Maliyyə hesabatı haqqında anlayış və bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı
2. Maliyyə hesabatının tərkibi
3. Maliyyə hesabatından istifadə edənlər
4. Mühasibat balansının mahiyyəti və əhəmiyyəti
5. Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada mənfəət və zərərər haqqında hesabatın qurulması sxemləri
6. "Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat" üzrə kommersiya təşkilatları üçün 2Nə-li MMUS-un ümumi müddəaları və hesabatda istifadə edilən əsas anlayışlar
7. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təyinatı və məqsədləri
8. Uçot siyasəti, onun təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahələri
9. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahəsi
10. "Aralıq maliyyə hesabatları üzrə" Kommersiya təşkilatları üçün 29Nə-li Milli Mühasibat Uçotu Standartının təyinatı, məqsədləri və tətbiqi sahəsi

#### XV. İmtahan sualları

1. Maliyyə hesabatı haqqında anlayış və bazar iqtisadiyyatında maliyyə hesabatının təyinatı
2. Azərbaycanda və dünya praktikasında maliyyə hesabatının normativ tənzimlənməsi
3. Maliyyə hesabatının tərkibi
4. Maliyyə hesabatından istifadə edənlər
5. Maliyyə hesabatlarının harmonizasiyası və standartlaşdırılmasının zəruriliyi
6. Maliyyə hesabatının mahiyyəti
7. İllik maliyyə hesabatının konseptual əsasları
8. Maliyyə hesabatının keyfiyyət xüsusiyyətləri
9. Maliyyə hesabatının təqdim olunduğu ünvanlar və müddətlər
10. Inventarlaşma maliyyə hesabatının etibarlılığını təmin edən üsullardan biri kimi
11. Mühasibat balansının mahiyyəti və əhəmiyyəti
12. Balansın daxili qarşılıqlı əlaqəsi
13. Mühasibat balansının növləri və formaları
14. Mühasibat balansının maddələrinin qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri
15. Bazar iqtisadiyyatında mənfəət və zərərər haqqında hesabatın əhəmiyyəti və məqsədli istiqaməti
16. Mənfəət və zərərər haqqında hesabatın qurulması prinsipləri
17. Azərbaycanda və beynəlxalq praktikada mənfəət və zərərər haqqında hesabatın qurulması sxemləri
18. "Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat" üzrə kommersiya təşkilatları üçün 2Nə-li MMUS-un ümumi müddəaları və hesabatda istifadə edilən əsas anlayışlar
19. Kapitalın komponentləri, tanınması və qiymətləndirilməsi
20. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın təyinatı və məqsədləri
21. Pul vəsaitlərinin axını və onların təsnifatı
22. Əməliyyat fəaliyyətindən alınan pul vəsaitlərinin hərəkətinin hesablanması metodları
23. Uçot siyasəti, onun təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahələri
24. Birləşdirilmiş (konsolidə edilmiş) maliyyə hesabatlarının təyinatı, məqsədi və tətbiq olunma sahəsi
25. "Təşkilatların birgə fəaliyyəti haqqında maliyyə hesabatları üzrə" 21Nə-li MMUS-ın təyinatı, məqsədi və tətbiq sahəsi
26. "Aralıq maliyyə hesabatları üzrə" Kommersiya təşkilatları üçün 29Nə-li Milli Mühasibat Uçotu Standartının təyinatı, məqsədləri və tətbiqi sahəsi
27. Aralıq maliyyə hesabatlarının tərkibi
28. "Hiperinflyasiya şəraitində maliyyə hesabatları üzrə" 30Nə-li Milli Mühasibat Uçotu Standartının tətbiq olunduğu sfera
29. "Əməliyyat seqmentləri üzrə" 34Nə-li Kommersiya təşkilatları üçün Milli Mühasibat Uçotu Standartı, onun məqsədi və təyinatı
30. Hesabat seqmentləri üzrə informasiyaların açıqlanması

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30 may 2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

*205*

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

*ABH*

b/m. Səriyyə Tağızadə

*Decan Ali dos 650125*